

Juljusz Slowacki | Oče okuženih

Za letošnje jubilejno leto Juljusza Slowackega na Poljskem
ob 125 letnici njegovega rojstva in 90 letnici smrti

poslovenil Tine Debeljak.

Slowackega uvod v pesnitev:

V razlago naslednje pesnitve moram nujno povedati nekaj o karanteni v puščavi med Egiptom in Palestino blizu mesteca El-Arish. Čudna zamisel Mohameda-Ali je bila, da je z mislijo začrtal na blodnem pesku mejo med dvema svojima državama in pod smrtno kaznijo prisilil svobodne beduine, da so na tem kraju postavljali šotore in živeli nekoliko tednov pod nadzorstvom straže in zdravnikov; drugače niso mogli priti iz Egipta v Sirijo.

Ko sem potoval po teh krajih na velblodu, me je doletela ista usoda. Po osmih dneh potovanja sem prišel iz Kaire v žalostno peščeno dolino, kjer naj bi preživel dvanajst dni. Takoj nisem mogel razumeti, da to pusto mesto brez najmanjšega doma, zavejano z bleščečim peskom, more biti pod kakšnim pravom; toda videti je bilo, da je pašin meč visel v sinjem nebu nad glavami mojih vodnikov Arabcev, kajti takoj, ko smo prišli v dolino, so ukazali velblodom poklekniti in v njihovih črnih obrazih se je pojavila globoka vdanost svobodnih ljudi, pokoriti se volji strašnega človeka. Prišel je zdravnik iz mesta El-Arisha. To mestece je bilo prvo, ki smo ga od odhoda iz Kaire videli samo od daleč, in zdravnik prvi človek, ki smo ga srečali na poti. Gospod Steble — tako se je imenoval ta zdravnik, laški emigrant, oženjen pravkar s slavno vzhodno lepotico Malagamba, o kateri piše s takim navdušenjem Lamartine¹ — je skušal moje bivanje pod odprtim nebom napraviti kar najbolj udobno. Dal je na razpolago iz svoje zaloge šotore za našo potujočo karavano in — kakor sem zvedel pozneje — sta tudi prelepi ročici njegove žene gnetli belo in srebrno moko, da bi mi ne zmanjkalo evropskega kruha.

Ko smo razgrnili šotore, sem se začel privajati žalostnemu pogledu okolice, ki me je obdajala. Nekoliko dalje je korito skoraj do dna suhega potoka teklo čez peščeno dolino k morju, ob njej pa pas palmovih gozdičev. Od severa pa se je sinji trak Sredozemskega morja razbijal ob pesek in z žalostnim šepetom valov napolnjeval tišino v zraku nad to puščavo. Nad morjem pa se je na piramidalni gomili peska lesketala majhna grobnica arabskega Šejka, ki pa je bila strašna, kajti v njeno odprtino so polagali vse, ki so tu umrli za kugo. Sicer pa sta mu že sama arhitektura in rumena belina dajali videz okostnjaka. Na drugih straneh je bilo videti peščene hribčke in na njih šotore

¹ V delu »Voyage en Orient« (1835).

straže, pa tudi stražnike v pisanih in živih orientalskih oblekah, ki pazijo na taborišča potnikov; v sredi doline pa je štrlel — kot peščeni stožec — minaret, s katerega je muezin z mogočnim glasom oznanjal zjutraj, opoldne in zvečer veličino Boga. Vse te predmete bo videl čitatelj v novem odsevu v tej povesti, toda pokazale se mu bodo v posebni svetlobi, kajti videl jih bo skozi človeške solzé.

Kar se tiče mene, sem se privadil svojemu šotoru in mi je celo začelo ugajati v peščeni stepi v šumu morja, h kateremu so mi dovolili hoditi v spremstvu enega izmed karantenskih stražnikov. Na božični večer (l. 1836.), ko so moje misli iz te mirne puščave poletele v daljno mojo domovino in v tiste dni, ki sem jih pred davnim časom preživel ob gostiji v svojem družinskem krogu, je strašna burja, prenesena v viharju iz Črnega morja v Sredozemsko, zabučala v noči in se znila z dežjem in treskom na moj šotor, ki je stal na samem, ločen od drugih. V žalostno srce, ki se je zamislilo v domači krog, je prehajala groza. Šotor, v katerem je bučalo od viharja in dežja, se je tresel nad menoj; ves je žarel v bliskih in je bil videti kot ognjeni kerub, ki varuje ležišče človeka brez sna. Vihar mi je ugasnil luč in vlažni stenj se ni več hotel vžgati. Zastonj bi tu bili vsi opisi, kajti ta burja v pustinji je imela veličastne svetopisemske poteze — Angelli² je mislil, da je že prišel vihar, ki ga bo dvignil z zemlje in ponesel v tiho domačo pokrajino. Toda tudi ta noč brez sna in groze je prešla in, ko sem rano stopil iz šotora, so železni oblaki zakrivali nebo in droben dež je rosil zrak.

Toda s tem še ni bilo konec strahov. Krik Arabcev mi je javljal novo nevarnost: tista rečica, v kateri je še včeraj žuborela komaj nitka vode po peščenem koritu, je narasla v nočnem nalivu ter grozila razliti se s srebrnimi plavutmi po dolini, v kateri so stali naši šotori. Samo nekaj trenutkov časa je ostajalo za rešitev, da smo prenesli šotore Arabcev na najbližje peščene kopice; takoj za nami je voda zalila peščene kroge, ki so kot sledovi naših prenesenih domov ostali v dolini. Ves premražen in mrk sem gledal s sipine na triumf te uboge rečice in pri tem doživljal čuden vtis. Brez strehe, brez ognja in brez hrane sem tako doživel morski brodolom na zemlji, ko nisem mogel kreniti niti v najbližje mestece, kjer so bili ljudje, in jih niti prositi, da bi me vzeli pod streho in me posadili h gostoljubnemu ognjišču. A lahko bi prišla še grozotnejša burja, lahko bi stopilo morje čez breg in odneslo ta peščeni hribček, na katerem sem stal. A vse to je bilo treba vzdržati z lastnimi močmi, obstati ali pa poginiti, in to pred očmi ljudi, ki se mene in mojih stvari niso mogli in niso smeli dotakniti. Končno se je nebo razjasnilo in jaz sem — preizkušnja izuči — postavil svoj šotor — ne več v dolini —, temveč na najvišji kopici. In prišli so lepi, tihi in mirni puščavski dnevi.

² Anhelli — junak iz Slowackega istoimenske drame. Tu se pesnik identificira z njim.

Moj vodnik Soliman, ki je bil ponosen na to, da je svoj čas bil tudi tolmač Champolliona³, Rosselinija⁴ in Fresnela⁵ ter še mnogo drugih, s čimer se je rad pobahal, mi je o teh svojih davnih gospodarjih pripovedoval razne zanimivosti s potovanj ter gotovo tudi iz mene vlekkel pripombe in vtiske, da bo z njimi zabaval svoje bodoče popotnike. Ta lepi Arabec z dolgo brado je zvečer sedel na tla v mojem šotoru, obsvetlenem z mesecem, ki je skozi špranje platna gledal v notranjščino, in mi pel kitice arabskih pesmi, katerih nerazumljivi zvok in žalostni napev sta me zazibavala v sen. Tedaj pa me je morebiti zopet angel pokrtil s plaščem viteza Solima⁶ in me zaznamoval z rdečim križem na prsih ter mi spremenil Arabca v oprodo, ki poje žalostne dume moje domovine.

Toda dovolj je že o tem skrivnostnem snu v mojem življenju, o tej zlati stepi in tem šotoru, kjer sem imel mirne trenutke in kjer so moje oči, ko so se prebudile, videle skozi razprto platno konstelacijo Oriona, podobno zvezdnati lutnji, ki jo je obesil Bog nad bedni šotor blodečega Poljaka. Dovolj naj bo o tem tihem tednu življenja — prešel je. Moji velblodi so spet pokleknili pred mano ter se dvignili v romarski molčečnosti in zamišljenosti, dvigajoč dolge, gadom podobne vratove proti Kristusovemu grobu. Ko pa sem bil že uro dalje proti vzhodu, sem se obrnil na sedlu, da bi še enkrat videl svoj zeleni šotor; zapazil sem ga na kopici in zdelo se mi je, da je sam stopil na to zvišeno mesto, da bi se še enkrat poslovil od mene; ljudje, ki so pospravljali stvari in tudi šotor, ko ni bilo v njem več prebivalca, so trgali kolce iz peska in tedaj sem videl, da je šotor s plahto kot s krilom še mahal za mano, kažoč mi svoje črno in prazno naročje. Odvrnil sem oči od tega predmeta, ki je imelo razdrto srce zaradi mojega odhoda. Tedaj pa so se že začele kazati na pesku bele lilije, oznanjevalke bolj sveže pokrajine in pomislil sem, da je na te lilije obračal svoje oči Kristus in govoril svojim učencem, naj bi ne skrbeli za jutri in za stvari tega sveta: pogledajo naj lilije, ki jih oblači Gospod...

To naj bo opis karantene, ki sem jo preživel sam v puščavi. Dalje časa pa je sedel tam ta starec, ki pripoveduje svoje nesreče v pričujoči pesnitvi. Zgodba njegove bolesti ni povsem izmišljena: pravil mi jo je doktor Steble, kateremu bi se rad za njo kakor tudi za kruh in za prijaznost zahvalil tukaj, če bi vedel, da ga te moje besede najdejo v pustinji. Toda kaj naj pomeni zanj ta spomin v nerazumljivem jeziku in izgovorjen z glasom, ki se takoj razblini kakor krogi vode, če vanjo vržeš kamen?

³ Francoski ustanovitelj egiptologije (1791—1832).

⁴ Italijanski orientalist (1808—1893).

⁵ Dober poznavalec arabščine († 1855).

⁶ Vitez Solima = križar, nastalo iz napačne etimologije: Hierosolima = Sveta Solima.

Trikrat se zlati je mesec povrnil,
kar tu na pesku sem šotor razgrnil.
Žena mi majhno je dete dojila,
s seboj sem imel še tri hčerke, tri sine —
družinico vso. Zdaj — peščena gomila
pokriva jo tu . . . Devetero kamel
hodilo vsak dan tja na peska sipine
trgat nadmorsko, tatarsko je zel,
v mrak pa so v krogu se spat položile
tu, kjer po ognju ni nič več sledu.
Hčerke po vodo so z vrčem hodile,
sinovi grmado kurili so tu,
žena je kuhala, dete dojila —
zdaj vse je tam, kjer ta se gomila
žarkemu soncu belo smeji,
v šejkovi kostnici zdaj tam leži . . .
Jaz pa se vračam sam, v boli osivel,
trikrat dni štirideset sem preživel
tu karantene, kjer v moj razprostrt
šotor prišla je — črna smrt.

O, bolečina ni taka nobena,
kakor je ta, ki mi v srcu zdaj vpije!
Vračam sedaj se pod krov domačije
in vem, da pred njo pomaranča rumena
me vstavi: »Kje, starček, so tvoji sinovi?«
Na vrtu hčerá mojih živi cvetovi
me vprašajo: »Starček, hčerkam kakó je?«
Oblak, ki razgrnjen nad Liban-goró je,
za ženo, za hčerke, za sine me vpraša —
vse pomorjeno je tu, kjer šejk-paša
postavil je grobnico s kupolo belo . . .
Vse od vprašanj bo v meni vršelo,
vpraša me vsak: »Kako tvojim ljudem?«
Kaj naj jim rečem? Kako naj povem?

Pristali smo. Šotor svoj v pesek zabili.
Vlegle na tla so se tihe kamele.

Otrok — kot s podobice angelček mili —
ptičicam, ki so k nogàm priletele,
trosil je zrna v detinjski milini.
Vidiš potoček tam majhen v dolini?
Hčerka najmlajša od tam se vrnila
z vrčem na glavi je, vitka in mila;
z vodó iz potoka stopila je h kresu,
brate ob njem poškropila smejé.
A najstarejši — z ognjem v očesu —
vstane, zajame v dlaní vrč vodé:
»Bog ti povrni!« hvaležen je ves,
»V prsih me žge in pil bi ko pes!«
nagne, izpije vodó in — tedaj
pade kot zlomljena palma nazaj.
Pritečem — biló ni kaj reševati.
Sestram, želeč ga poljubovati,
zavpijem ves besen: »Stran! Sem z mrličem!«
Iztrgam jim truplo in stražo pokličem.
Straža ga s kavljí železnimi vzame.
in ga pokoplje v kužnih jame.

Od te grozotne, strašne noči,
dobil karantene sem štirideset dni.

V isti sta noči umrli Amina
in Hafne mi, speč na ležišču enem.
Tako sta na tihem umrli obenem
da — ko po smrti prvega sina
nismo v šotoru oči več zaprli —
niti čul nisem, da sta umrli,
niti spazila ni njiju mati,
ki tudi vso noč ni mogla zaspati.
V jutro kot črno železo zviti
ležali sta hčerki — od kuge ubiti!
Stražniki so ju izvlekli s silo,
odnesli ju v jame — in ni ju več bílo ...
A kot se odraslemu spodobi dekletu —
z lasmí sta šotor pometli očetu ...

Vidiš to sonce z zlatim sijajem?
Vsak dan tu vzhaja nad palmovim gajem,
vsak dan zahaja tam za kopico,
nikdar ni biló še zastrto z meglico!
Ne vem, zakaj se takrát mi je zdelo,
da sonce ni sonca podobe imelo,
da ni sijalo zlató na nebésu,
da bilo podobno je — krvosesu!
To sonce, ki zrlo tako je brezčutno
ob smrti otrók treh v moj šotor ubog,
se zdelo tako mi v megli je okrutno
v škrlatu neba in v parènju zemljé,
da nisem vedel, če »očenaš« gre
še skozi oblak, kamor skrila se je Bog.

Prešló je — počasi sicer — deset dni.

Četvero otrok mi še vedno živi.
Bolečino to žena je prej prebolela
in tudi otrók, ki ga pri prsih imela,
je živel in ni kot mlad cvet usihal.
In končno sem tudi jaz laže zadihal,
ko že verjel sem, da Bog mi pusti
ostale vsaj, ko mi je vzel že tri...

O strašna bila je zato bolečina
zreti v obraz najmlajšega sina
in videti — smrt! Kako sem ga vároval!
Najprej se na licih pojavil je znak —
nihče ni opazil, le jaz, ko pobarval
v obraz se je modro in postajal enak
prvorojencu, ki ni vrnil se več:
iz rdečega bled in iz bledega rdeč...
Po licih se plamen goreč mu vijuga,
zakličem glasno: »V šotoru je kuga!«
In góbavega pograbilim brž sina,
ponesem na step, kjer se pase živina,
da med velblodi konec vzame,
da ne umira pred očmi — mame...

Pri sinu smo umirajočem bili
velblodi in jaz, na kolenih vsi;
lomil roké sem, vpil s strašnim klicem:
»Naj ne umre! O, da ni se rodil!«
Nad palmami pa z neusmiljenim licem
vzhajal je mesec, ko sin moj boril
se s smrtjo je in ni mogel umreti...
O vtisne strašno se ta groza v srcé ti!
Kako je le mesec mogel to zreti!
Ko mi umrl je na kolenu,
sežgati sem hotel ga na plaménu —
a ko po obleki segel mu žar je,
iztrgam trup, pokličem stražarje...
Prišli so grobarji od več strani hkratu —
naj bo še on pri sestrah, pri bratu!

Od smrti te in te strašne noči
so dali mi zopet štirideset dni.

Pod krogom sonca, kot kri žarečim,
in pod šotorom, v vetrove štrlečim,
več nismo besede spregovorili,
kot da pred smrtjo že vsi smo mrtvi,
kot da bi radi Boga prevarili,
naj kamen kuge drugam prevalí.
Zaman! Morilni je angel z neba —
se vrnil in našel me brez srca,
brez solz in čuta za nove nesreče,
ki le: »Bog vzemi vse!« šepeče.
Za tretjega sina muke strašné
imel že iz kamena sem srcé,
bilà mi vsakdanji kruh bolečina —
Brez solz sem zrl smrt tretjega sina,
ki smo najmanj ga v družini ljubili,
solzá smo najmanj za njim potočili.
Zato mu dodelil Bog je v nagrado
tiho smrt, da je umrl z naslado:
brez vsakih bolesti, brez kakšnih omam —
le vzdihnil je — in je kot kamen bil sam.

Toda — po smrti bil grozen v obraz,
kot da za solzé mu ni ne za nas,
le hotel je lice svoje vsaditi
v mrzla nam srca, z očmi prestrašiti,
za večno staršem v spomin se prižeti,
kličoč z obrazom nam: »Vsi ste prekleti!«

Obupal bi skoraj, misleč v taki boli,
da Bog ne odpušča nikdár in nikoli,
da pošlje še angela smrti k meni
po sina, po ženo in po ženi
še mene pokliče pred sodbo svojo
in hčerko . . . Ah, to hčerko mojo!
Hčerka, poslednja moja nada,
bilà je lepa, tako še mlada,
tako vesela, kadár mi je glávo
v hladne ročice lilijaste vzela!
Ko je končala bilà ročna dela,
se je pod cedrami vlegala v trávo,
spet tekla kot pajk, v svojo nitko loveč se . . .
Poglej: tale pas, ves v soncu blesteč se,
njeno je delo . . . In te tožne oči!
Zastirala z zlatimi jih je lasmí,
da gledal sem nanjo kot na cvetico —
le skozi solzé ali sonca žar!
Njo sem za doma imel vladaríco
in ona je kakor angel-stražar
nad sinčkom najmlajšim v zibki bedela;
kjer jok je začula, tja je hitela,
kar stisk nas zadevalo, vzela je náse:
solzé nam otirala v svoje je láse!

Deset dni prešlo je, deset noči —
na zvezdo lahkó bi že smrt odhitela;
deset dni prešlo je, deset spet noči —
že nada mi v srcu goreti začela.
Tedaj po otrocih zajoka plač žene —
in trideset dni je prešlo karantene.

Končno izgubil spomin sem in moč,
legel sem spat in zasanjal v noč.
In v snu sem hčerki pokopani
videl v lehák oblak obdani:
za roki držeč se iz jam sta stopili,
tiho šli mimo, le nasmehnili
sta čudno z očmi se bleščečimi
in pluli v šotoru nad spečimi;
tiho se sklanjali, mimo hiteli
ob materi, mimo ob sinčku v zibéli —
a hčerki najmlajši na zlate lasé
sta položili zdaj črne roké . . .
Zbudim se s krikom: »O, hčerki prekleti!«
Pokličem: »Hafté! Sem pridi, srcé ti!«
Kot ptiček priteče, se k meni privije,
oklene z ročicami se krog vratu
in vem, da živi, da Hafté je tu,
da srce na srcu mojem ji bije!
Kot grom pa vame trešči rano:
hčerka!!! — Ah, naj odpiram res rano?
Črna smrt tudi njo je vgrabíla,
iz rok se mi v večnost je preselila.
O najstrašnejši hip zame na svetu,
ko v strašnih mukah se v roki mi vije
in: »Reši me, reši, oče!« vpije,
z ustnami vročimi drgeče,
kot roža odpira se mi proseče —
a nisem pomagati mogel dekletu!
Vse se je trgalo v duši mi strti —
a lepa kot angel bilà je — po smrti!
Stražarji, nemili gosti, prišli so —
dekliško telo mi iz rok je dehtelo —
nepazno zagnali železne osti so,
zadrlí v grud trdo, okroglo ji, belo
in tu pred menoj ji grud so razdrli!!
O Bog, da oní bi kot jaz ne umrli!
Ti, Bog nebeški, odpusti jim záme!
Iztrgam jim truplo, odnesem sam v jame.

Roki je mati na prsi sklenila
in se tri dni ni premaknila
iz kota šotora, v lica vsa bela —
a v zibelki rožica je venela.
Materi mleko je v prsih usihalo,
a dete jokálo, nič več se nasmíhalo.
In ta pustinja! — Grobov nimaš v njej,
zato ti drugače v puščavi je tej:
za té je peščena in zlatoila,
zamé kot da se iz peklà je rodila!
Čez to ravan, čez te peščene kupe
otrók sem svojih vlačil mrtve trupe,
a tam za gričem, kjer se morje lije,
šumi v ušesa ti — a meni vpije,
a v burji, ko čez grič se vreči hoče,
za te buči, a meni joče ... joče ...
Vsak dan, ko prišel je večerni čas,
sem slišal peti muezina glas.
Kot da usoda moja se mu smili,
so klici vedno tožnejši mu bili,
nesrečnemu očetu z minareta
kažoč vso veličast Boga Očeta:
»O hvaljen bodi, Allah! Tebi slava!
Za ognja moč, ki mesta pokopava!
Za tres zemljé, ki odpira spet grobove!
Za črno kugo, ki mori sinove
in trga staršem kar iz rok dekleta!
O Allah Akbar! Tvoja moč je sveta!«

Tedaj vse, kar v puščavi je živelo,
se mene je ogibati začelo,
šotora, ki so hčerke mi ga splele.
Platnene plahte že so ovenele,
raztrgale se, močno omahnile,
kot da bi že mrtvaške rjuhe bile —
od daleč že je kuga zrla vate.
In veš: celo teh ptičev ljubke jate,
ki letale so semkaj v zarje prve

se kopat v pesek in jest krušne mrve,
prenehale so sem se zbirati
odkar otrok več mojih tukaj ni ...
Plaši mordà jih plahta ta podrta?
Plaši mordà jih moje mrtvo lice?
Doslej biló ni še nobene ptice ...
in duša moja je še bolj potrta.

Po smrti hčerke peti dan — Bog sveti!
od mórja sem začne strašno grmeti,
na sonca krog so legle sence črne,
nebo z oblaki se gostó pregrne,
noč strašna pade — strah me še prešine,
ko spomnim se teh gromov, bliskovine —
še zdaj vse vidim, čujem, slišim vse,
kako nagosto udarja dež mi v steno,
kako ob plahto šklopota platneno,
kako v temi nad mano ziblje se,
kako od bliskov se rdečí okrog,
kot da sem pal v peklà ognjen brlog.
In zdelo se mi je, da z burje stokom
so vpili deca moja s strašnim jokom,
ječali so — še zdaj srce mi stresa —
da sem napenjal vid, srce, ušesa
in z grozo mislil le, kako jim v jami
ubožčkom je, ki tam takó so sámi ...

Ko grom udarjal z gromom je v šotore
se vtihotapi smrt v plahte napete —
Kako da se tako naskrivno more? —
in kot pod môro mi zastoče dete.
Zaplakalo biló je res obupno,
ker v hipu z materjo skočila skupno
sva tja, kjer dete mučilo se revno.
Čeprav zajókalo je le pohlevno,
se nama jok je zdel tako nenaden,
a žalosten tako in nenavaden,
tako iz globočine srca vzet,
tako razumen in tako preklet,

da sva oba bilà kot prizadeta
brez misli, brez razuma in nasveta . . .

Bala sva se zanj in trepetala —
umrlo je za kugo — bilo trup
najdražje dete moje, zadnji up!
Zdaj palo je v okrilje smrti črne,
da ne doraste več, da se ne vrne!
Nikdar se več ne vrne v rojstni dom!
Ne bom ga videl več — — Obupal bom!

Prišla je noč — gorele so zvezde —
samá z ženo sva — z nama je, gorjé,
to majhno trupelce, ležeč neživo
in nepremično, v smrti sivo, sivo . . .
In čutil sem, telesce zroč to malo,
da ko bi nama táko vsaj ostalo
še nekaj let — v obliki tega trupa —,
srce bi se rešilo pol obupa!
In niso ga stražarji zdaj pobrali,
in niso v grobnico ga pokopali —
tja, kjer pod trupi zeva kužna jama,
tja ga ponesla zdaj je — mati sama.

V šotoru praznem sem ostal pri ženi.
Ne boš verjel — namesto da združila
bi ta boleost spet srci razboljéni,
je kakor strup še bolj ju zagrenila,
zakaj, le Bogu je dozdej očito!
Boleost rodila je sovraštvo skrito,
ki vstalo je kot črn zid med nama.
Bilà sva ločena in vedno sáma,
besede nisva nič več izmenjála —
povej mi le, o čem naj bi kramljala
še mož in žena v praznih kotih hiše,
otrók teh mrtvih oče in njih mati?
Začelo sonce rdeče je sijati,
vtonilo vsak dan tam, kjer zdaj gori še
žareča bakla, ki v požaru seva —

tako je brez otrok šel dan iz dneva.
Tišina ogromna krov je zagrnila —
čuj: ni čez mesec miška zdaj skočila?
Odjeka drugega in šuma ni.

Tako preživela sva štirideset dni
in dočakála karantenske zdravnike.
Globoko so gledali vpadle nam like,
vsak je nad nama z glavó majál:
jaz sem ves vkrivljen in siv postal
a od skrbi in nespanja mi žena
bilà je bleða, kot vosek rumena,
na glavi imela las sivih kopico,
na licih pa čudno, prečudno rdečico;
oči so žarele kot bliskavíce,
kakor če stopiš na luč iz temnice.
Zdravniki so nama vse sklepe prešteli,
udarjali tam, kjer prično se uljesa
in — bil sem ves zdrav! Ne boste verjeli?
Jaz, ki poljubljal sem vsa telesa,
zdrav sem pretrpel vso karanteno!
Toda — hudo je biló z mojo ženo:
na prsi udari se, pobledi vsa,
zakrili, zastoče — in pade na tla.
Na roke vzel trup sem, ves teman,
ponesem ga v šotor, na tla vržem žrtev
in padem pri njej na zemljo kot mrtev.
Zbudim se na štirideseti dan.

Pred smrtjo je mati še izihtela,
da mrtvemu detetu rada bi vzela
z groba spominček, kamen, cvetico,
zlati las, ki je kronal glavíco
najmlajšemu, padajoč mu čez lici,
sliko, ki jo je držal v ročici . . .
O, laski zlati, sedaj tako sveti,
sinčku v grobu z gláve vzeti!
Kajti to moč je imela še mati,
da v noči šla je ta grob kopáti:

trupelce je z rokó odkopala,
na ustne mu poljub še dala
in spet ga zagrebla v peščeni sipini.
In ta poljubček in ti spomini,
ki so že v grobnici šejkovi bili —
mater in meni ženó so ubili . . .

In zopet se brezno je v zemlji odprlo
in vanj sem pokopal mater umrlo.
Potem se povrnil v platnene sem zide,
skril se med sence in nočne privide.
Nisem več sonca videl v jasnini,
niso ljudje me več na pustinji.
Sem starec, ki mu v otroško že gre;
v spominu mojem, v srcu žive
ti sinji obrazi — ni mi za druge —,
le ti, ki so mi v rôkah umrli od kuge.
V jasni dan ali v temni noči
povsod so oni pričujoči:
kramljam sam z njimi, izmišljam povesti
in jih mrličem pravim v bolesti;
včasih zaslišim kak glas ali stok
in mislim, da mojih otrok je jok;
včasih iz blaznih sanj me zbudila
hijena je, ki vso noč je tulila
nad grobi otrok — in poslušal sem bled,
kako so otroci — hijenam jed!!
Postal sem mrzel kot gad, nezaveden,
vrstili so dnevi se, teden na teden
brez bolečin, spominov in slutenj —
postal sem kot kamen že neobčuten.

Nekoč pa — po božji volji seveda —
nekdo mi prav tiho v šotor pogleda
in — ah! — kako me je radost prevzela!
v šotor pogleda — stara kamela;
pogleda tako me milo ta čas,
da sem zajokal kot dete na glas . . .
Tako sem prebil še teh štirideset dni.

Tedaj ste končno ljudje prišli.
O grenka svoboda, ko moram oditi.
Dobro biló mi v šotoru je biti.
Z občutkom bolesti, groze, strahu
bom šotor razdrl in kolce te tu,
ki sem zabijal z otroki jih v krog...
Pomagaj mi Ti, o večni Bog!
Zdaj sam sem — pomagaj mi jih izruvati!
Plahte šotorne, čuj: šepetati
ne nehajo... Morda vedo še kaj več?...
Videle vse so, vedo, ah, preveč...
Poglej jih: kaj niso prilíka tuge?
Dotakni se jih — ne boj se kuge!
Ne boj se smrti od dotika!
Saj nisi moj sin — o sreča velika!!
Ne! Ne! Le beži! Saj vem, da te plahte
morajo biti strašné tudi záte...
Smrti od kuge le bodi naj strah te!
Strašna smrt! Ne spoznaš niti brate,
ogenj te peče in žge te čez mero...
Jaz vem — o, videl sem jih osmero
svojih umirati vsak dan in noč,
mesece tri tu bivajoč...

Zdaj glej: devet kamel osedlanih,
a osem sedel — neoddanih!

Ostal mi le Bog je — grobovi tam —
tu pot, ki zdaj jo nastopam —
sam...